

OHJATUN HARJOITTELUN OHJEITA SOSIAALI- JA TERVEYSALAN OPISKELIJOILLE

Opiskelijat noudattavat oppilaitosten laatimia yhteisiä harjoittelun ohjeita. Lisäksi harjoittelupaikoissa noudatetaan ko. työpaikan sääntöjä. Ohjaava opettaja täsmentää tarvittaessa ohjeistuksen. Ennen harjoittelun alkamista jokaisen opiskelijan tulee perehtyä työturvallisuuslainsäädäntöön: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20020738>.

TIETOSUOJA

Jokainen opiskelija suorittaa etukäteen ennen harjoittelujakson alkamista ”Tietosuojan ABC julkishallinnon henkilökunnalle 2020”. (Ohje ”sosiaali- ja terveydenhuollon opiskelijoiden asiakas- ja potilastietojärjestelmien käytön hallinnasta”)

Asiakkaiden/potilaiden tietoja sisältäviä muistiinpanoja ei saa viedä yksikön ulkopuolelle. Harjoitteluun liittyviin kirjallisiin oppimistehtäviin ei saa kopioida asiakkaan/potilaan palveluun ja hoitoon liittyviä asiakirjoja ja tehtävissä tulee varmistaa, ettei asiakas/potilas ole niistä tunnistettavissa.

Asiakkaiden/potilaiden asioihin tai harjoitteluun liittyvien asioiden käsittely sosiaalisessa mediassa on kielletty.

PUKEUTUMINEN JA ULKONÄKÖ

Sosiaali- ja terveysalan opiskelijat toimivat asiakaspalvelutyössä, jossa edellytetään asiallista pukeutumista ja ulkonäköä. Työasua käytetään hoitotyön pienryhmäharjoituksissa ja työpajoissa sekä hoitotyön ohjatussa harjoittelussa työpaikasta riippuen. Jokainen opiskelija hankkii itse yhden asianmukaisen työasun, jota voi käyttää myöhemmin harjoittelujaksoilla mm. kansainvälisessä harjoittelussa. Työasu puetaan ja riisutaan pukeutumistiloissa. Työasussa ei saa liikkua sairaalan tai muun työpisteen ulkopuolella. Työasun tulee olla siisti ja asiallinen mekko tai housupuku; korut eivät kuulu työasuun.

Nimineula on pakollinen osa työasua. Nimineulassa tulee olla maininta lähihoitaja-/sairaanhoitaja-/terveydenhoitaja tai sosionomiopiskelija sekä opiskelijan etu- ja sukunimi sekä oppilaitoksen nimi. Työjalkineiden tulee olla työasuun sopivat ja turvalliset. Pitkät hiukset on pidettävä kiinni. Mikäli työasuun vakaumukseen perustuen lisätään päähine, tulee sen olla pestävissä, asuun sopiva (vaalea, yksivärinen ja ilman koristeita) ja jättää kasvot paljaksi. Hajusteiden käyttö on kielletty.

Opiskelijan työpäivä on savuton. Päihteiden käyttö ja päihtyneenä työpaikalle tuleminen on kielletty. Matkapuhelimia ei pidetä mukana työaikana.

TARTUNTATAUTIEN ENNALTAEHKÄISY

Sairaana tai oireisena ei saa tulla töihin eikä olla töissä; ilmoitus sairastumisesta annetaan harjoitteluyksikköön ja ohjaavalle opettajalle.

Ennen harjoitteluun menoa kaikkien hoitotyön opiskelijoiden on opiskeltava tavanomaiset varotoimet, eristysohjeet ja tartuntatautilaki. (<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161227>)

1) KÄSIHYGIENIA

Sormukset, käsikorut ja kellot eivät kuulu asiakas/potilastyöhön, koska ne estävät hyvän käsihygienian toteutumisen. Lävistyskorujen, rakennekynsien ja geelikynsien käyttö on kielletty potilastyössä.

Jokaisen on huolehdittava, että kädet ovat kunnossa (terve, hoidettu iho ja lyhyet kynnet).

Jokaisen on opeteltava oikea käsienpesu ja –desinfektiotekniikka sekä kaikkien suojainten oikea käyttö.

Sen lisäksi on huolehdittava, että kädet desinfioidaan ennen ja jälkeen potilaskontaktia.

2) LÄVISTYKSET

Limakalvolävistyksset (esimerkiksi nenä-, huuli- ja kielilävistyksset) sekä kaikki kasvojen alueen lävistyksset ovat kiellettyjä harjoittelujaksoilla. Lävistyksset rikkovat terveen ihon antaman suojan. Erityisesti limakalvojen ja rustojen lävistyksiin liittyy infektioriski työntekijälle itselleen. Mikäli opiskelijalla on ko. lävistyksiä, ne on poistettava riittävän ajoissa ennen harjoittelujaksoa. Pienet korvanapit ovat sallittuja.

ENNEN HARJOITTELUA OTETTAVAT LABORATORIONÄYTTEET

1) MRSA (metisilliinille resistentti staphylococcus aureus)

mikäli opiskelijalla on joskus todettu positiivinen MRSA, tulee hänen ilmoittaa tästä keskussairaalan hygieniahoidtajalle, jotta hänen kanssaan voidaan keskustella kantajuuden merkityksestä hoitotyössä. Pääsääntöisesti moniresistentin mikrobin kantajuus ei ole este työskentelylle hoitotyössä.

MRSA-näyte vaaditaan ennen harjoittelua, jos opiskelija on työskennellyt:

- yliopistosairaaloissa tai sairaaloissa/pitkäaikaissairaanhoitolaitoksissa, joissa on ollut MRSA-ongelmia
- työskennellyt tai ollut itse hoidettavana ulkomailla sairaalassa viimeisen vuoden aikana
- epäselvissä tilanteissa otetaan yhteyttä terveydenhoitajaan

Näytteenotto:

- Lähetteen ko. tutkimukseen saa yksikön opiskeluterveydenhoitajalta

Tavanomaisten varotoimien noudattaminen kaikkien potilaiden kohdalla ja kosketuseritysohjeiden ymmärtäminen ja noudattaminen ko. potilaiden kohdalla on ainoa keino ehkäistä käsien välityksellä tapahtuvaa leviämistä ja tartuntaa.

2) ESBL/VRE

- Ei vaadi laboratoriotutkimuksia hoitohenkilökunnalta eikä opiskelijoilta.
- Epäselvissä tilanteissa otetaan yhteyttä keskussairaalan hygieniahoidajaan.

3) TUBERKULOOSI-RISKIN SELVITTÄMINEN

Tartuntatautilain 55§ nojalla työnantajan on vaadittava luotettava selvitys siitä, ettei opiskelija sairasta hengityselinten tuberkuloosia, jos on perusteltu syy epäillä harjoitteluun tulevan sairastavan hengityselinten tuberkuloosia ja opiskelija on sellaisissa tehtävissä, joissa hengityselinten tuberkuloosin leviämisen seuraukset ovat tavanomaista vakavammat. Perusteltu syy on pitkäaikainen tai toistuva oleskelu maassa, jossa tuberkuloosi on yleinen tai muu erityinen altistuminen tuberkuloosille. Tämä koskee harjoittelujaksoja sosiaalihuollon tai terveydenhuollon toimintayksiköissä sekä alle kouluikäisten lasten hoitotehtäviä.

Koulutusorganisaatio vastaa opiskelijavaihtoon tulevien osalta, että tarvittavista näytteistä on saatu vastaukset ennen harjoittelujakson alkua.

ROKOTUKSET

Eduskunta on antanut uuden tartuntatautilain (1227/2016) helmikuussa 2017. Annetun lain 48 § rajoittaa työnantajan mahdollisuuksia käyttää sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä henkilöitä, joilla on puutteellinen rokotussuojaus. **Suojauksen tulee olla kunnossa viimeistään 1.3.2018.** Lain nojalla edellytetään, että työntekijällä tai työharjoittelussa tai opetusjaksolla olevalla opiskelijalla on:

- rokotuksen tai sairauden antama suoja **tuhkarokkoa ja vesirokkoa** vastaan,
- rokotuksen antama suoja **influenssaa** vastaan influenssaepidemiakauden aikana.
- Näiden lisäksi imeväisikäisiä hoitavalla tulee olla rokotuksen antama suoja **hinkuyskää** vastaan.

Lisäksi Soitessa tulisi olla voimassa:

- **Jäykkäkouristus-kurkkumätä** (10v)
- **Polio** (aikuisiän tehostuksia ei Suomessa enää tarvita)
- B-Hepatiitti

Koulutusorganisaatio vastaa siitä, että rokotukset ovat voimassa ennen harjoittelujakson alkua.

RASKAUS JA SÄTEILYSUOJAUS

Leikkausosastolla harjoittelu: Varsinkin keskusleikkausosastolla käytetään läpivalaisua eli röntgensäteitä silloin tällöin erityisesti ortopedisissä leikkauksissa. Jos olet raskaana, kerro tästä harjoittelun opettajaohjaajalle ja ohjaajallesi. Säteily saattaa olla haitallista sikiölle. Opiskelijoiden ei ole pakko olla siinä salissa, missä läpivalaisua käytetään.

Jos kuitenkin olet mukana salissa, jossa käytetään läpivalaisua ja et ole raskaana, **käytä säteilysuojia**, kuten muutkin salissa olevat henkilöt. Paras suoja säteilyä vastaan on oikeat suojarusteet eli lyijyliivit sekä pitkä etäisyys säteilylähteestä, tässä tapauksessa **läpivalaisulaitteesta** (=ns. C-kaari).

Kysy aina myös ohjaajiltasi neuvoa, miten toimia!

Harjoittelua voi synnytyksen jälkeen jatkaa jälkitarkastuksen jälkeen.

TAPATURMAT

1) Toiminta työperäisissä verialtistustilanteissa

(tartuntavaara koskee hepatiitti B:tä, hepatiitti C:tä ja HIV-infektiota)

Välitön ensiapu vamman tapahduttua

- Huuhtelee runsaalla vedellä.
- Iholle 2 minuutiksi 70 % alkoholihaude (esim. käsihuuhe).
- Haavasta ei saa puristaa verta.

Tartuntariski on seuraavissa tilanteissa

- Verellä, verisillä eritteillä tai kudostenesteillä kontaminoitunut neula tai muu terävä esine aiheuttaa ihon läpäisevän vamman.
- Verta tai veristä kudostenestettä roiskuu silmiin, nenään, suuhun tai rikkinaiselle iholle. Syljen tai ulosteen kohdalla, hoidosta vastaava lääkäri tekee arvion.
- Ihmisen aiheuttamat, ihon rikkovat puremavammat.
- Altistuminen terveelle iholle ei aiheuta tartuntavaaraa.

Lähdepotilaan tutkimusten tilaaminen ja vastauksen ilmoittaminen

- **Lähdepotilaasta tilataan aina 'neulanpistotapaturma lähde' tutkimuspaketti.**
- Lähdepotilasta hoitava yksikkö tilaa tutkimukset, jotka löytyvät jokaisen yksikön Effica WLAB-P tutkimuspaketeista 'neulanpistotapaturma lähde' -otsikon alta.
- Tutkimuspyyntöön laitetaan potilasta hoitava yksikkö ja puhelinnumero. Altistuneen yhteystietoja ei laiteta pyyntöön.

TEE ILMOITUS TAPATURMASTA

- täytä huolellisesti neulanpisto/viiltohaavatapaturmailmoituslomake (saat sen harjoittelupaikastasi) ja toimita se yksikön opiskeluterveydenhoitajalle
- ota myös puhelimitse yhteys mahdollisimman nopeasti yksikön opiskeluterveydenhoitajaan (Pirjo Pura puh. 044-7307677) jatkotoimenpiteiden selvittämiseksi (mm. mahdolliset vasta-ainemääritykset ja B-hepatiittirokotussarjan aloittaminen)

Toiminta työperäisissä verialtistustilanteissa –ohje löytyy kokonaisuudessaan Soitenetistä infektioiden torjunnan sivuilta.

TÄRKEINTÄ ON VERITARTUNTOJEN ENNALTAEHKÄISY

Keinot:

- hyvä ammattitaito ja huolelliset työmenetelmät
- asianmukaiset työvälineet ja turvatuotteiden käyttäminen
- HUOM! Käytetty neula suoraan keräysastiaan, EI TAKAISIN neulan-suojukseen (= yleisin neulanpistotapaturmatilanne opiskelijoilla)

2) Muut opiskeluaikana sattuneet tapaturmat ja vahingot

1. OTA YHTEYS

- lääkäriin tai terveydenhoitajaan tapaturman asteesta riippuen (vammojen toteaminen, kirjaamien ja hoito)

2. TEE ILMOITUS TAPATURMASTA/ VAHINGOSTA

- Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä: yksikön vakuutusasioista vastaavalle (Pirjo Kortetmaa, p. 044 725 0619, pirjo.kortetmaa@kpedu.fi), jolle toimitetaan myös mahdolliset laskut tapaturmasta johtuvista kuluista.
- Centria AMK toimistosihiteeri Tiina Määttälä p. 0447250577, tiina.maattala@centria.fi